

Hovsep Hayreni: ÖCALAN'IN BOĞAZIMIZDAN ÇEKİP ALAMADIĞI KILÇIK...

Posted on 04/02/2014

KCK liderlerinden Bese Hozat ile Rıza Altun'un ard arda yaptıkları "Ermeni ve Rum lobileri"ne dair ifrada vardırılmış suçlamalar birkaç hafta boyunca yoğun tepkiler aldı. Eleştirilerin birçoğunda dikkat çekildiği gibi, bu son beyanlar çok daha önce İmralı Zabıtları'nda okunmuş olan Abdullah Öcalan'ın sözlerini gözü kapalı tekrarlamaktaydı. Paris katliamının muhtemel sorumluları üzerine fikir yürütülürken, onunla bağlantılı olduğu ima edilerek, hem de "bizzat Türkiye'de devlet içerisinde yuvalanmışlar" gibi akla aykırı vurgularla esrarengiz "lobiler"e saldırılması, İslam eksenli o yeni paradigmanın getirdiği bir tür "şeytan taşlaması"ydı. Bu söylemle öne çıkan veya belki de tercihen kürsüye çıkarılanların hareket içinde Dersimli ve Alevi kimliğiyle tanınan isimler olması daha da acıklı oldu. Aynı günlerde Ömer Güney'in ses kaydı ve MİT'in ıslak imzalı belgesiyle Paris cinayetlerinin hazırlık safhası ortaya dökülüyor, fakat "barış sürecini bozmamak" adına bu durumun üzerine öyle sert gidilmezken hayalet gibi öne çıkarılmış "lobiler"e yönelik suçlamada ısrar ediliyordu. Öcalan'ın "Kürt sorununda çözümü istemeyecek çevreler" diye onları işaret etmiş olması bütün bu akıl dışılıkların başkaca kanıt gerektirmeyecek güçte dayanağı olmuştu. En başında "paralel devlet" tabirinin içine o "lobi"leri sokuşturan ve ezbercilerin hayal aleminde "Cemaatçilerle kolkola Ermeniler" tasavvuruna yol açan da kendisiydi. Bu nedenle sorunun asıl muhatabı olarak Öcalan'dan açıklama beklemek bütün duyarlı çevrelerin ortak talebi olacaktı.

Hiç kuşku yok ki, Öcalan'ın Ermeni halkına özel bir mektupla seslenmek istemesi bu tartışmalardan kaynaklandı. Fakat merakla beklenen mektubu yayınlanınca gördük ki, Öcalan tepki çekmiş beyanlarının ne özeleştirisini veriyor, ne de mantığını açıklıyor. İki sayfalık mektupta asıl görülmek istenen şeyin doğrudan bahsi yok. Satır arası muğlak

ifadelerden dolayı olarak anlaşılan ise, hem kendisinin, hem de KCK sözcülerinin lobi taşlamalarını yine savunduğudur. “Kapitalist modernite”, “uluslararası sermaye”, “para-kapital ve milliyetçilik” gibi sözcüklerle beraber sık sık anmadan edemediği “lobiler”i bu defa kimliksiz ifade etmiş. Lakin bu örtülü ifade birşeyi değiştirmiyor. Ortalama akıl sahibi her okur, burada sözün yine özellikle “Ermeni lobileri”ne gittiğini anlayabilir. Çünkü bu soyut söylemleri tam da Ermeni soykırımıyla yüzleşme gereğine değindiği yerde yapıyor. O cümlesinden sonra dönüp Ermeni halkını “ırkçı-milliyetçi tuzaklara” ve “halklarımızı daha yüzyıllar boyunca çatıştırmayı hedefleyen uluslararası sermaye güçlerinin ve lobilerinin sinsi amaçlarına” karşı uyarıyor. Mektubunun bazı cümleleri Ermeni halkının (ve diğer yok edilmiş halkların) adalet arayışına sıcak baktığını ima ederken, bazı cümleleri tersini düşündürüyor.

“Kürt çözüm süreci ve Ermeni Heyulası” başlıklı yazımda Öcalan’ın İmralı Zabıtları’na düşen sözlerini eleştirirken “lobiler” şifresine genişçe değinmişim. Tartışılan bu konu Ermeni halkına ne hissettiriyor? Bazen küçük bir mizah binlerce sözden daha çarpıcı şekilde durumu özetler. Agos’ta Aret Gıdır’ın karikatür kahramanı bir defasında şöyle diyordu: “Hepimiz Ermeni lobisiyiz 1915’den beri!..” İşte bütün meselenin özeti. Her kim 1915’in soykırım olduğunu söylüyor ve bunun adaletini talep ediyorsa bazılarının nazarında “Ermeni lobisi”dir. Bütün Ermeni diasporasına zaten lobi gözüyle bakılır. “Lobi” kelimesinin Ermenice bir anlamı da var ki, bütün bunları alaya alacak bir başka doğal hicivdir. Bizim Batı Ermenicesiyle “lupya” dediğimiz fasulyeye Doğu Ermenicesinde “lobi” derler. Türk devleti ve medyasının somut olarak hangi grup, kuruluş, şahıs için konuştuğunun hiçbir önemi olmadan rastgele diline pelesenk ettiği Ermeni lobileri, tam da kelimenin o anlamıyla ve argo tabirle “fasulyeden” (yani boş ve değersiz) hamaset sözleridir. Öcalan’ın ortaya attığı “Kürt sorununda çözümü istemeyecek olan lobiler” ise o bayatlamış fasulyenin boğaza dizilen ipliği!.. Türkçede “kılçık atmak” diye bir deyim var. Sanki bunun için söylenmiş. Öcalan bu kılçığı bir defa Ermeni halkı ve dostlarının boğazına saldı, şimdi nasıl çekip alacak diye mektubun muhtevasını merak ediyorduk ki, heyhat olmadı! Kılçık atıldığı yerde duruyor ve bu yaklaşımla benzer söylemlerin yinelenmesine açık kapı da bırakıldığı için daha çokça

iritasyon yaşanabilir.

Okuyucunun dikkatini şu farka çekmek istiyorum. Yıllar yılı Ermeni ve Rum düşmanlığını körüklemeye Türk devleti ve basınının çiğnediği “lobiler” sakızı böyle hassas tepkilere yol açmaz, hatta aldırış bile edilmeden geçilirken, şimdi Kürt siyasetinin dilinden duyulması olay olmuştur. Kimileri bunu “PKK ve Kürt halkına karşı linç kampanyası” diye yorumluyor. Böyle söyleyenler hiç düşünmüyor mu; aynı Ermeniler ve dostları Türk resmi literatürüne öyle tepki göstermezken bize neden gösteriyorlar diye? Bunun cevabı basittir, çünkü sizden beklemedikleri için o sözleri duyunca şok oluyorlar. Yapılan eleştirilerin de çok büyük bölümü bundan duyulan üzüntüyü hissettirme ve telafisini sağlamaya dönük olmuştur. Ona rağmen gösterilen karşılıklar, yalnız siyasi değil, kültürel olarak da ciddi bir sorun yaşandığını gösterir. Yani herşeyden önce eleştirilmeye kapalılık, en haklı tepkileri bile “düşmanca” sayma ve hiç özürsüz savuşturma eğilimi. Bu sorunla başetmek siyasi yanlışlarla uğraşmaktan daha zor olacak görünüyor.

Yine mektubun muhtevasına dönersek, Öcalan bütün sonraki ezberlerin sorumluluğunu da üstlenerek kendi referans sözleri için bir özeleştiri vermek yerine, o sözlerin bahsini etmeksizin Ermeni halkının kulağına hoş gelecek başka değinmelerle biraz gönül almayı denemiştir. Bu açıkyüreklilikten yoksun tutum yine de çölde bir parça serinlik arayan Türkiye Ermenilerine vaha gibi gelmiş, Agos yazarlarının hoşnutluk duygusunu biraz abartılı şekilde öne çıkarmalarına yetmiştir. Şüphesiz her biri tatmin edici olmayan noktalara da temas ettiler, ama bunlar takdir edici sözlerinin gölgesinde kaldı ve mektubun politik kıvraklığını hakkıyla sorgulamak ayıp olacakmış gibi bir hisle söylemekten kaçınılan şeyler, sonuçta onun özeleştirisiz işin içinden çıkmasını kolaylaştırmaya yaradı. Öncesinde eleştirilere gösterilen haksız sert tepkilerin etkisiyle “Kürt ve Ermeni halkları arasında gerginlik yaratan” taraf olmamak adına böyle davranmanın tercih edilmesi de anlaşılır, ama kendi payına hoyratlıktan sakınmayanlar bu hassasiyetin değerini bilecek mi, orası çok meçhul. Bunu söylemekteki kastım, benzer karşılıkları özendirmek asla değil. Saygılı, ölçülü, yapıcı ve dostane üslubu terketmeden işin özüne dair sözlerimizi hakkıyla söyleyebilmektir.

Sonuçta evet, mektubun pozitif bir yönü de var. Ermeni soykırımından ve tarihle yüzleşme gereğinden açıkça söz etmesi, Türkiye Cumhuriyeti için bunun kaçınılmazlığını vurgulaması, halklar arasında kardeşliğin “gerçek bir adalet temelinde inşa edilmiş tarihi bir barış”la mümkün olabileceğini söylemesi elbette olumludur. Bunun dile geldiği koşulları ve kendisine bağlı yığınlar üzerinde yapacağı etkiyi düşünürsek değerini yadsıyamayız. Ama unutmayalım, 2013 Newroz mesajındaki tarih okuması, “bin yıllık İslam kardeşliği” ve “Misak-ı Milli ruhu” temelinde ittifak arayışı da geçerliliğini sürdüren bir olgudur. Ermeni halkına seslenirken bunları yinelememiş olması esas siyasi yöneliminin bu olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Ayrıca şunu belirtmek gerekir; Öcalan 1915’te Ermeni halkına yapılanın soykırım olduğunu daha önceleri de söylemiş, fakat açılımını yaptığı ölçüde o tanımlamayı anlamsızlaştıran, katili neredeyse meşru müdafaa pozisyonuna yerleştiren bir bakışa sahip olduğunu göstermişti. Ona göre esas sorun o zaman da “emperyalist güçlerin oyunlarına gelen Ermeni milliyetçiliği”ydi, bugün de öyledir. Türk milliyetçiliğini o kadar suçladığı olmuyor. Sermaye çevrelerine çatarken de ayrımcıdır; dünyada başka kapitalist yok sanki, varsa yoksa Ermeni, Rum, Yahudi lobileriyle ilişkili sermaye! Peki Türk sermayesi ve devletinin finanse ettiği lobiler neci oluyor? Bu seçiciliğin nedeni birincilerin “yabancı” ikincinin “yerli ve de milli” görülmesi olmasın sakın?

Şüphesiz biz bu yorumları yaparken onun içinde bulunduğu çok özel tutsaklık (hatta bir bakıma politik rehinelik) koşullarını gözardı etmemeliyiz. Bu mektup da Adalet Bakanlığı kanalıyla iletilmiştir, hükümetin onayından geçmeyecek içerikte şeyleri en azından bu yolla bekleyemeyiz. Ama bu koşullar herşeyi mazur görmenin gerekçesi de olamaz. Zira doğru mesajlar vermenin engellendiği durumda yanlış sözler söyleme zorunluluğu yoktur. Bu nedenle, daha önemli olarak onun seçtiği yada uzlaşarak kabul ettiği politik stratejinin rolünü görmemiz gerekir. O doğrultu olmadan yukarıda işaret ettiğimiz seçici yaklaşım, çelişki ve tuhafıkları açıklayabilmek mümkün değil.

Daha ilginç bir tezat, Öcalan’ın yine İmralı Zabitleri’nda yansımış olan MİT’i kollama hassasiyetinde görülebilir. Bu topraklarda yaşama hakkı yok edilmiş halkların diaspora

güçlerini devletin “hain dış mihraklar” söylemine benzer şekilde hedef gösterip, MİT’e gelince gözbebeği gibi korunması gereken “milli” bir kuruluştan söz etmek nasıl bir şeydir? Herhalde “milliyetçiliği tam olarak aşmak” böyle oluyor. Öcalan İmralı söyleşisinde bir de şunu diyordu; “Ha bizi vurmuş, ha Sakine’yi vurmuşlar. Çok karanlık bir olay. Ankara’ya gelmiş (Ömer Güney) Çankaya’da büro tutmuş. Sterk ‘MİT kaynaklı’ demiş. Mümkün değil ama düşüneceksin. Milyonda bir de olsa düşüneyim, MİT var mı? MİT de şaşırdı. Demek ki darbe hala devam ediyor.” Bugün artık somut deliller açıkça MİT’i gösterirken, halen daha soyut “lobiler”den bahisle cin kovalayan hoca gibi davranmak da bir tür “siyaset ustalığı” olsa gerek. Hastayı Kur’an okuyarak iyileştiremeyen hocalar bazen “bunu gâvur yeli çarpmış, bizim duamız kâr etmiyor” diye başından savardı. Çocukluğumda bir Türk anne saralı kızına şifa bulamayan hocanın bu teşhisi üzerine “bir gâvura okutmak” için araya sora bizim aileyi bulmuş, yaşlı ninem çocuğa sevabına İncil okumuş ve şansından iyileşen hastanın ailesi çok minnettar olmuştu. Ne yapsak acaba, “gâvur yeline tutulmuş” gibi “lobiler”den sakınılan şu hasta sürece de İncil mi okutsak?

“Zorlu koşullarıma rağmen sürdürmeye çalıştığım barış arayışının hiçbir halkın zararına ve aleyhine olmayacağı, olamayacağı 30 küsur yıllık mücadelemizin her anında saklıdır” diyen Öcalan, soykırım mağduru halkları bu konuda temin etmeye çalışırken, onların adalet arayışının kendilerince neden şüpheyle karşılandığını konu etmiyor. Kürt ve Ermeni halklarının haklı mücadeleleri arasında dayanışmaya aykırı olan kendi beyanlarıydı halbuki. “Çözüm sürecinin başarıya ulaşmasını kimler istemez?” sorusuna karşılık “Ermeni lobisi etkili. 2015’le gündem olmak istiyorlar... Anadolu İslamlaştıktan sonra, bin yıllık bir Hıristiyanlık öfkesi var. Rum, Ermeni, Yahudi, Anadolu’da hak iddia eder...” gibi karşılıklar vermişti. Çok açık ki Öcalan Ermeni halkının 1915’e dair adalet arayışına orada sempatiyle bakmıyor, bunu Kürt sorununda kendi amaçladığı “çözüm”e engel olarak görüyor ve Kürt halkının 2015’e doğru soykırım mağduru halklarla birlik olmasını istemez gibi konuşuyordu. Son mektubunda o sözlerini yine tekzip etmemekle beraber iki haklı mücadelenin dayanışması lehine olumlu olan şu sözleri söylemiş: “Kürt halkının özgürlük mücadelesi ile Ermeni halkının acılarının sağaltılması, eşit haklara sahip yurttaşlar olarak bu topraklarda

yaşama mücadelesi iç içe geçmiştir. Demokrasiyle taçlandırılmış bir cumhuriyet hem geçmişle hesaplaşmış hem de farklı bütün kimliklerin özgürce yaşadığı bir cumhuriyet olacaktır.” Bunları duymak güzel, fakat yeterli değil. Çünkü bir doğrunun önünde ve arkasında giden yanlışlar onu güme götürür.

Tarihsel deneyimler de bizi uyarıyor. Öcalan yalnızca dış güçlerin kullanmacı ve müdahaleci geleneklerine dikkat çekmekte. Kuşkusuz bu da vardır ve onlara bel bağlamadan hareket etmeyi bilmek gerekir. Ayrı mesele. Bu konu dünyada 1915’i soykırım olarak tanıyan ülkelerin sayısını çoğaltma ve uluslararası platformlarda olayı daha güçlü mahkum etme çabasına karşı bir dalgakıran gibi kullanılamaz. Onun da altını çizelim. Emperyalist güçler bir çok şeyi kendi yararına kullanmak isteyebilir, Ermeni diasporası bundan dolayı haklı davasını tanıtmaktan rücu edecek değildir. O mantıkla bakılırsa Kürt hareketinin de sözgelimi Avrupa’da hiç bir kuruluşu kendi lehine tavır almaya zorlamaması gerekir. Türk devletine göre bu da “hainlik”tir. Bu kadarını söylemek yeter, gerisini Kürt hareketinin akıl ve izan sahibi fertleri rahatlıkla anlayabilir. Tarihte Ermeni ulusal hareketine arka çıkar gibi yapan bütün büyük devletler sonunda onu satmış ve trajedisıyla başbaşa ortada bırakmıştır. Şimdi de esas olarak stratejik hesaplarında daha önemli yer tutan Türkiye’yi kolluyorlar. Bu durumu zorlamak ve onların samimiyetsiz tavırlarını da sorgulayarak Türk devletinin hesap vermesi için mücadele etmek neden yanlış olsun? Hele de Kürtlerin özgürlük mücadelesine bunun zararı nedir? Mazlum halkların dostluk ve dayanışmasını savunanlar bunu iyi düşünmeli, alakasız karşıtlık denklemleri kurmamalıdır.

Gelelim Öcalan’ın hiç sözünü etmediği kızıştırıcı faktöre: Her iki davanın muhatabı olan Türk devleti ve onun bu halkları birbirine karşı getirme becerisi geçmişte daha az rol oynamadığı gibi, bugün de daha az önemli değil. Yüz yıl önce Ermeni sorununda çözüm arayışları hep Kürtlere karşı gösterilerek onların devletten yana konumlanmaları sağlandı. Ermeni hareketinin hataları da buna bir ölçüde çanak tuttu. Yüz yıl sonra Türk devlet geleneği yine aynı çabayı gösteriyor. Ermeni halkının adalet mücadelesini Kürt sorununda çözüme karşı göstermek, böylece Kürt halkının Ermeni ve Süryanilerle dayanışmasını

önlemek istiyor. Bu illüzyonu doğrudan devlet adamları yapmaya çalışsa o kadar etkisi olmazdı. Süreci başlatırken Öcalan'la diyalog içinde olan MİT yetkilileri, muhtemelen ona "bu işi bozmaya çalışacak güçlerin başında Ermeni lobileri geliyor, bu yönde aldığımız istihbari bilgiler var, sizin de buna karşı uyanık olmanız gerekir" gibi şeyler empoze ettiler. Belki inandırmak için uyduruk "belirtiler" de gösterdiler. Nasıl olduğunu bilemeyiz, ama o mesajı Kürt hareketinin lideri ağzından iletmek için bir dolap çevirmiş oldukları şüphe götürmez. Yoksa kimsenin göremediği öyle bir "tehdit unsuru"nu daha sınırlı basın-yayın imkanlarıyla Öcalan nerden keşfedip de BDP heyetleriyle ilk kapsamlı görüşmesinde buna dikkat çekecekti? Sahi nasıl oldu da, onlarca yıldır Türk egemen jargonuna mahsus bir şey olan "Ermeni lobileri" ona yabancı durumdaki Kürt hareketinin diline yerleşti? Hadi Öcalan mahkumdu, biraz da dolduruşa getirildi diyelim, ya dışardaki özgür kadroların bu hamasi resmi söyleme çabucak adapte olmalarına ne demeli? Korkunç bir akıl tutulması değil mi?

Ortaya atıldığı bir yıldan beri ne devlet kanalından, ne de Öcalan'ın o mesajını ağır bir boyunduruk gibi taşıyan hareketin kanallarından Ermeni diaspora kuruluşlarının Kürt çözüm sürecini sabote etmeye çalıştıklarına dair en ufak bir somut veri gösterilemedi. Bu gerçeklik bütün soyut suçlamalardan güçlüdür. Öcalan'ın bunu dolaylı ve muğlak ifadelerle geçiştirmek yerine büyük bir handikap içine düşürüldüğünü itiraf etmesi iyi olurdu. Yine de geç değil, önümüzde 99. yılın 24 Nisan'ı var. Öcalan önceki negatif beyanlarının ve son zamanlarda yapılan daha kötü tekrarların yanlışlığını açıkça kabul ederek düzeltici davranmalı, son mektubunda bile çokça tekrar ettiği "lobiler" hikayesine artık bir son vermeli, 2015'e hazırlanan Ermenileri suçlamakla savunmak arasında tercihini net olarak yapmalıdır. 2015'e sadece bir yıl kalmışken Kürt halkının dayanışma eğilimine güç vermek ile taş koymak arasında bir seçim olacaktır bu. Mektuptaki güzel sözleri ancak böyle bir sarıhlikle anlam ve pratik değer kazanabilir. Bu da bizim naçizane dileğimizdir.

Son bir sözü hareketin dışardaki kadrolarına söylemekte yarar var. Öcalan zaman zaman söylüyor, "herşeyi benim üzerime yıkmayın" diye. İşte bütünüyle onun üzerine yıkılmaması gereken çok önemli konulardan biri de budur. Özgürlük, adalet ve demokrasi

mücadelelerinin birliği, dayanışması deniliyorsa gün bugündür. Kimse teorik olarak dost gördüğünü pratikte soyut faraziyelerle düşman yerine koymamalı ve egemen kültürün ayrımcılığına maruz kalanlar birbirini ötekileştirmekten geri durmalıdır. Son zaman bu yanlışı Kürt hareketinin sözcüleri gösterdi ve vicdani olarak Türk resmi söyleminin yapamadığı kadar incitici oldular. Bunun muhasebesi yapılp dostluk dili geliştirilmelidir. Politik doğrultusunun yanlışlarına dikkat çekme ve eleştirmekle birlikte Kürtlerin özgürlük mücadelesine destek, dayanışma bizlerin doğal görevi. Ermeni, Süryani, Rum, Alevi, Yezdi halkların adalet ve hak taleplerine güç vermek de Kürt ve Türk demokratları için öyle olmalı. Adaletsiz demokrasi olmaz. Soykırım mağduru halkların sorunu yalnız “yasını tutabilmek” değildir. Mesele öyle olsa yüz yıldır yas tutmaktan yoruldu. Ermenilerin asırlık bir uyanış-diriliş türküsü var: “Xeğc Mışetsin merav lalov” (Garip Muşlu ağlamaktan helak oldu) diye başlar. Bizler üçüncü nesiliz, hala geriye bakmaktan ileri bakamıyoruz. Bizim ihtiyacımız artık bu sorunun muhatabı olan devlet ve toplumların adam gibi yüzleştiklerini görmek ve telafi edici adımlarla sükuta ermek. Öcalan’ın sözünü ettiği “acıların sağaltılması” da böyle olur. Ancak o zaman tarihle uğraşmaktan kurtulup bütün kapasitemizle geleceğe yönelebiliriz. Bu yüzleşme ve iyileştirici adımlarda Kürt toplumuna da görev düşüyor. Onun ikincil planda kendi hesabına yapacağı muhasebe, asli sorumlu olarak Türk devletinin yüzleşmesine de etki edecektir. Bütün bunlar için Kürt hareketinin önde gelenleri hiç değilse Öcalan’ın son mektubundaki pozitif noktaları baz alarak, kendi özgür koşulları içinde daha ileri söylem ve eylemleri geliştirmenin sorumluluğunu duymalıdır. 2015’e doğru ve adalet sağlanıncaya kadar Ermeni-Süryani halklarıyla sıcak bir dayanışma Kürt hareketinin namus borcudur.

4 Şubat 2014

Hovsep Hayreni